

DRC Dansk Flygtningehjælp T: +45 3373 5000
Borgergade 10 drc@drc.ngo
DK 1300 København K www.drc.ngo
Danmark

DRC DANSK
FLYGTNINGE
HJÆLP

Til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

9. august 2024

DRC Dansk Flygtningehjælps bemærkninger til lov om ændring af lov aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om individuel boligstøtte, lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag m.fl. (Reform af kontanthjælpssystemet, ophævelse af 225-timersreglen og kontanthjælpsloftet, fritidstillæg til børn, afklaring, rettighedsbaseret tilskud til medicin m.v.)

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har den 21. juni 2024 sendt ovenstående lovforslag i høring med en frist for bemærkninger den 12. august 2024.

DRC Dansk Flygtningehjælp sætter pris på muligheden for at komme med bemærkninger, men vi skal beklage den korte frist for bemærkninger hen over sommeren og samtidig med, at lovforslag om en ny arbejdspligt til borgere, som ikke opfylder opholdskravet og beskæftigelseskravet.

Lovforslaget er meget bredt og vil få betydning for en stor gruppe borgere i Danmark, som er afhængige af offentlig forsørgelse. Vi har valgt at kommentere på følgende udvalgte temaer: kontanthjælpens mindstesats, fritidstillæg, særligt ungetillæg, lempeligere fradrag for arbejdsindkomst, retten til medicin, ferierettigheder, afklaringsretten og fjernelse af danskbonus, hvor de foreslåede ændringerne vil få særlig betydning for gruppen af personer med flugtbaggrund i Danmark.

Lovforslagets baggrund og formål

Formålet med lovforslaget er at udmønte "Aftale om nyt kontanthjælpssystem – flere i arbejde, enklere regler og færre børn i lavindkomst", som blev indgået mellem regeringen, Socialistisk Folkeparti, Konservative Folkeparti og Radikale Venstre den 13. oktober 2023.

Det fremgår af lovforslaget, at aftalepartierne ønsker at skabe et mere gennemskueligt kontanthjælpssystem, hvor der er en tydelig økonomisk gevinst ved at arbejde på lavtlønsområdet, samt tage hånd om børnene, så flere børn i kontanthjælpssystemet kan vokse op under rimelige vilkår.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik (Skærpede betingelser for at opnå ret til kontanthjælp) og lovforslag om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik, integrationsloven og danskuddannelsesloven (En ny arbejdspligt til borgere som ikke opfylder opholdskravet og beskæftigelseskravet i kontanthjælpssystemet).

Indledningsvist er DRC Dansk Flygtningehjælp meget positiv overfor ambitionen om, at færre børn skal leve i fattigdom, og at der skal indføres et mere enkelt kontanthjælpssystem, som gør det

nemmere for borgerne at forstå deres rettigheder og vilkår hvilket også vil gøre det enklere for fagprofessionelle at administrere.

Vi har derudover følgende bemærkninger til de udvalgte dele af lovforslaget.

Ny ydelsesstruktur for hjælp til forsørgelse med kontanthjælp

Med lovforslaget foreslås at indføre en ny ydelsesstruktur, hvor de nuværende ydelser i kontanthjælpssystemet erstattes af tre grundlæggende satser: en mindstesats på 6.553 kr. (2024-niveau), en grundsats på 6.955 kr. og en forhøjet sats på 12.064 kr. (2024-niveau). Alle beløb er før skat.

Mindstesatsen skal erstatte den nuværende "selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse", som er målrettet personer med flygtninge- og indvandrerbaggrund, der ikke opfylder opholdskravet om minimum 9 års ophold i riget inden for de seneste 10 år og beskæftigelseskravet på minimum 2½ års fuldbeskæftigelse inden for de seneste 10 år.

Grundsatsen er målrettet unge under 30 år uden uddannelse, og den forhøjede sats er målrettet personer over 30 år samt 25-29-årige, der opfylder beskæftigelseskravet.

DRC Dansk Flygtningehjælp vil indledningsvist gerne beklage, at man foreslår at videreføre en lavere forsørgelsesydelse for udvalgte borgere i Danmark med samme behov som andre borgere i en lignende situation. Vi har gennem mange år udtrykt kritik af den lave starthjælp, integrationsydelse, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, som nu foreslås videreført i kontanthjælpens mindstesats. DRC Dansk Flygtningehjælp er meget kritisk overfor, at man med forslaget fastholder et opholdskrav og et beskæftigelseskrav og dermed en lav mindstesats for udvalgte borgere i samfundet. Personer, der ikke opfylder de to krav, lever med de samme udgifter som andre og har derfor også brug for det samme sikkerhedsnet, hvis de står uden arbejde.

DRC Dansk Flygtningehjælp mener ikke, at denne gruppe har brug for yderligere økonomiske incitamenter til at komme i arbejde end andre borgere. Mennesker, der har været på kontanthjælp og selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse i mange år og ikke har fundet fodfæste på arbejdsmarkedet, har ofte komplekse og flerfacetterede problemer af familiemæssig, social eller helbredsmæssige karakter.

Vi vil også gerne fremhæve, at flygtninge endvidere er ramt af reglerne om optjening af retten til de universelle børne- og ungedelser og børnetilskud, da man skal have haft bopæl eller beskæftigelse i riget i minimum 6 år ud af de seneste 10 år for at have retten til de fulde børne- og ungedelser.

Manglende beskæftigelse, sociale- og helbredsproblemer løses ikke med lavere forsørgelsesydelse og en økonomisk presset hverdag, men skal i stedet løses med intensiv, systematisk og længerevarende indsats, der enten kan hjælpe den enkelte i arbejde eller afklare til fleksjob eller førtidspension.

Rockwool Fondens Forskningsenhed har i flere analyser påpeget, at de lave ydelser har en begrænset beskæftigelseseffekt og samtidig flere negative sociale konsekvenser, som for eksempel fattigdom, mere berigelseskriminalitet blandt kvindelige flygtninge, dårligere trivsel samt børn og unge, der klarer sig dårligere i skolen og opnår kortere uddannelse på længere sigt.

De økonomiske vismænd peger også i deres rapport "Dansk Økonomi forår 2024" på, at tidligere analyser af lave ydelser til indvandrere viser, at sådanne initiativer har en begrænset effekt på

beskæftigelsen på kort sigt, og at der ikke er en langsigtet beskæftigelseeffekt. Analyser viser også, at der kan være utilsigtede konsekvenser som øget kriminalitet og øget fattigdom blandt de berørte.

Ifølge tal fra Beskæftigelsesministeriet vil den tidligere vedtagne lovændring vedr. skærpede betingelser for retten til kontanthjælp medføre, at ca. 10.000 personer vil blive sat væsentligt ned i ydelse til den nye mindste sats på 6.553 kr. pr. 1. juli 2025. I den forbindelse vil ca. 11.000 børn blive berørt af familiens markante nedgang i ydelsesniveauet.

DRC Dansk Flygtningehjælp vil opfordre til, at der lyttes til den meget omfattende kritik af det lave ydelsesniveau og konsekvenserne heraf, der igennem mange år er kommet fra en række fagprofessionelle, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Socialrådgiverforening, børneorganisationer, fagbevægelsen, frivillige, målgruppen selv m.fl.

I DRC Dansk Flygtningehjælp er vores mange frivillige til stede i ca. 80 af landets kommuner, og de beretter blandt andet om mennesker, der er meget pressede og stressede over hverdagens økonomi og de helt basale og nødvendige leveomkostninger som mad, husleje, medicin, tøj, transport og fritidsaktiviteter m.m.

Det er særligt alvorligt for nyankomne flygtningebørn at være i en familie med en så lav indtægt, når man samtidig skal etablere sig i et nyt land, lære et nyt sprog og starte skole og daginstitution. Det kan have konsekvenser for deres integrationsforløb og deres mulighed for at opnå en positiv tilknytning til kammerater og lokalsamfund.

Udover det økonomiske og praktiske, så har det lave ydelsesniveau særligt for denne gruppe også en stigmatiserende effekt, når man forslår at fastholde en anden ydelse til dem end til andre borgere i en lignende situation.

Fritidstillæg

DRC Dansk Flygtningehjælp finder det positivt, at der indføres målrettede tillæg til bestemte persongrupper i kontanthjælpssystemet, men vi mener ikke, at et børnetillæg, et tillæg til enlige og et fritidstillæg kan opveje det meget lave ydelsesniveau på mindstesats og grundsats samt den markante nedgang i ydelsesniveauet for de mange forsørgere, der bliver sat ned i ydelse med implementering af lov nr. 633 af 11. juni 2024 om ændring af lov om aktiv socialpolitik (Skærpede betingelser for at opnå ret til kontanthjælp).

DRC Dansk Flygtningehjælp finder det positivt, at der indføres et fritidstillæg på 450 kr. skattefrit pr. barn til børn af kontanthjælpsmodtagere målrettet børnenes mulighed for et aktivt fritidsliv. Men vi er kritisk overfor, at der er en grænse for fritidstillæg på maksimalt tre børn pr. familie, da alle børn i en familie har behov for deltagelse i fritidstilbud, kulturtilbud, sociale arrangementer og for udstyr til uddannelse. Vi er også kritisk overfor, at børn af forældre, der kun kan modtage brøkpension og supplement hertil, ikke har ret til et fritidstillæg.

Vi mener, at det er vigtigt, at man er opmærksom på, at det kan kræve særlige kompetencer og opmærksomhed at vejlede flygtninge om hvilke muligheder, der er for fritidsaktiviteter, samt at understøtte disse familiers ønsker og prioriteter for deres børns fritidsliv, da det kan være anderledes end for andre familier.

Særligt ungetillæg

DRC Dansk Flygtningehjælp er kritisk overfor, at personer, der modtager mindstesats og personer, der modtager sats som hjemmeboende, og som er omfattet af opholds- og beskæftigelseskravet men ikke opfylder de to krav, ikke har ret til særligt ungetillæg, der er målrettet unge i alderen 18-29-årige. Den gruppe kan lige så vel have udfordringer ud over ledighed og have brug for særlig støtte til at komme i arbejde og uddannelse ligesom unge på den lave grundsats. Vi er derfor kritisk overfor denne forskelsbehandling.

Unge med flugtbaggrund kan komme til Danmark med mange typer udfordringer som følge af krig og flugt og eksilproblematikker, som kan betyde, at de har en længere vej ind på arbejdsmarkedet og ind i uddannelsessystemet. Her hjælper det dem ikke, at de skal have en meget lavere økonomi end andre unge i lignende situationerne.

Lempeligere fradrag for arbejdsindkomster

DRC Dansk Flygtningehjælp er meget positiv overfor, at der indføres mere lempelige fradrag for arbejdsindkomst særligt for personer, som modtager mindstesats og grundsats. Mangeårige erfaringer fra vores beskæftigelsesarbejde viser også, at småjobs kan være en god måde at få en tilknytning til arbejdsmarkedet, og det kan være en god mulighed for at få flere arbejdstimer over tid. Det er blandt andet beskrevet i vores to beskæftigelsesprojekter [Business Training | DRC Dansk Flygtningehjælp](#) og [SIB: Social investeringsmodel for arbejdsmarkedsinklusion | DRC Dansk Flygtningehjælp](#).

Vi mener, at det er positivt, at alle personer, der modtager kontanthjælp vil blive omfattet af det lempeligere indkomstfradrag på 5.000 kr. for personer på den nye mindstesats og den nye grundsats og 2.500 kr. for personer på forhøjet sats om måneden. Det kan være en stærk motivation særligt for dem, der er i stand til at arbejde få timer om ugen.

Vi mener dog, at hvis man vælger at bibeholde en særlig lav sats som mindstesatsen, så bør personer omfattet af mindstesatsen have mulighed for et højere fribeløb i forhold til arbejdsindtægter end personer på grundsatsen.

Rettighedsbaseret hjælp til medicin

DRC Dansk Flygtningehjælp mener, at det er meget positivt, at det foreslås at indføre en rettighedsbaseret hjælp til dækning af 100 pct. af egenbetalingen ved køb af tilskudsberettiget medicin for alle personer, der modtager kontanthjælp på mindstesats, grundsats og forhøjet sats.

Vi mener derimod, at hvis man vælger at fastholde mindstesatsen, så bør personer på mindstesats have retten fra første dag og ikke først efter at have modtaget kontanthjælp i 12 måneder ud af de seneste 18 måneder. Personer omfattet af mindstesatsen vil typisk have svært ved at betale helbredsmæssig velbegrundet medicin på så lav en ydelse de første 12 måneder, hvor medicinen kan være lige så nødvendig som efter 12 måneder.

Vi finder det meget positivt, at børn under 18 år, som bor hos en forælder, der modtager kontanthjælp vil have retten fra første dag, hvor forælderen er berettiget til kontanthjælp.

Det er ligeledes meget positivt, at man ikke selv skal ansøge om at modtage hjælp til medicin, da det er vores erfaring, at flere ikke har kendskab eller overskud til at ansøge om tilskud til medicin mv.

Det er også meget positivt, at integrationsborgere omfattet af integrationsloven også får denne rettighedsbaseret adgang til medicin efter lov om aktiv socialpolitik § 82 b, da de, som reglerne er i dag, kun er berettigede til hjælp i særlige tilfælde efter integrationsloven de første fem år med undtagelse af lov om aktiv socialpolitik § 81 a og § 82 a.

Ensartede ferierettigheder

DRC Dansk Flygtningehjælp er meget positiv over, at flygtninge, der modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter nugældende regler, endelig bliver omfattet af de samme ferierettigheder som andre ledige borgere i lignende situation. De har naturligvis ligesom andre borgere og deres familier også brug for at kunne afholde ferie med ydelse.

Afklaringsret for personer omfattet af integrationsloven

DRC Dansk Flygtningehjælp er meget positiv over, at der indføres en afklaringsret for alle aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der er fyldt 30 år og har modtaget kontanthjælp i en sammenhængende periode på to år. Vi har i flere år efterspurgt dette. Men vi er uforstående og meget kritisk overfor, at denne afklaringsret ikke gælder for aktivitetsparate integrationsborgere, der er omfattet af integrationsloven og under det nuværende selvforsørgelses- og hjemrejseprogram eller introduktionsprogram.

Disse mennesker har ofte betydelige helbredsmæssige udfordringer, traumer og sociale problemer, som kan gøre dem sårbare og udsatte og kræve ekstra opmærksomhed og en socialfaglig afklaring af eventuelle barrierer for at komme i arbejde og uddannelse, hvis de skal hjælpes og støttes på den rette måde.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår det, at "der er løbende fokus på at afklare situationen for udlændinge i program under integrationsloven, hvorfor der ikke vurderes behov for supplerende afklaring for denne gruppe". Det er desværre ikke vores erfaring, at det i praksis sker i alle kommuner.

Vi har gennem årene set mange eksempler på, at integrationsborgere ikke bliver afklaret, ikke får tilbudt en helbredsmæssig vurdering og ikke bliver henvist til de rette sundhedstilbud, rehabiliteringscentre mv. Der er samtidig også stor forskel på, om det er en mulighed eller en afklaringsret, hvorfor vi er kritiske og uforstående overfor, at denne gruppe foreslås stillet dårligere.

Vi mener, at det er meget kortsigtet og en forkert prioritering for det enkelte menneske, men også for samfundet. Det er vigtigt at komme i gang med de rette indsatser så tidligt som muligt og ikke først efter minimum fem års ophold i Danmark.

Vi mener derfor, at integrationsborgere omfattet af integrationsloven skal have den samme afklaringsret og mulighed for, at deres sag kan behandles i rehabiliteringsteamet som andre borgere, og de skal have den samme mulighed for at blive henvist til et ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension, som andre borgere, når det er relevant.

Danskbonus

DRC Dansk Flygtningehjælp er kritisk overfor afskaffelse af danskbonus, da det kan være et kærkomment tillæg til den meget lave ydelse for de personer, der har bestået prøve i Dansk 2, tilsvarende eller på højere niveau. Det kan samtidig være en god motivation til at få afsluttet Danskuddannelse 2 med prøve.

Ændring af ydelseernes navn

DRC Dansk Flygtningehjælp har tidligere udtrykt kritik af betegnelsen "selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse", da vi mener ordvalget sender et meget negativt signal til flygtninge, som har opnået beskyttelse og opholdstilladelse i Danmark. Vi er derfor glade for, at ydelsen ændrer navn til "kontanthjælp" ligesom for andre borgere.

Afsluttende bemærkninger

DRC Dansk Flygtningehjælp repræsenterer flygtninge i Danmark. Flygtninge er en særlig udsat målgruppe med en række udfordringer i forlængelse af krig, flugt og et nyt liv i eksil i Danmark. Vi mener ikke, at lovforslaget tager særlig højde for denne gruppe. Tværtimod peger vi i vores høringsvar på 8 centrale områder, hvor nærværende lovforslag vil stille flygtninge dårligere end andre borgere. Det er vi meget kritisk overfor, da vi ikke mener, det er konstruktivt hverken i forhold til den enkelte flygtnings modtagelse og integration i samfundet eller for sammenhængskraften i samfundet.

DRC Dansk Flygtningehjælp vil særligt gerne kritisere, at man foreslår at videreføre en lavere forsørgelsesydelse for udvalgte borgere i Danmark. Vi har gennem mange år udtrykt stærk kritik af den lave starthjælp, integrationsydelse, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse og nu foreslås en videreførelse i form af kontanthjælpens mindstesats.

Med venlig hilsen,

Charlotte Slente

Generalsekretær

DRC Dansk Flygtningehjælp